

Як можна сьогодні уявити світ без міжнародних організацій?

Леонід КОЖАРА,
Міністр закордонних справ України

Як ми бачимо, становлення нового світоустрою відбувається важко, у суперечках, регіональних конфліктах і навіть іноді у відвертому протистоянні.

Ситуація навколо Сирії – наочний приклад. Будь-який варіант її вирішення, включаючи силовий, містить ризики непередбачуваних наслідків. І не випадково, врешті-решт, ключові гравці віддають перевагу багатостороннім механізмам її врегулювання.

Отже, світ вкрай потребує сильних міжнародних організацій, в рамках яких підходи різних сторін до питань безпеки могли б приводитися до спільного знаменника.

Останніми роками ми чули багато критики на адресу міжнародних організацій – від ООН до ОБСЄ – і багато в чому вона була справедливою.

Але пропоную лише на мить уявити: що б сталося зі світом, якби не було цих структур разом з їхніми переговорними форматами, разом із новітнім розгалуженим міжнародним правом, власне, ними виробленим?

Світ був би миттєво відки-

нутий далеко назад, в архаїку міжусобних воєн, у життя за «правом сильного» без загальновизнаних правил та стандартів.

Мені пригадується відоме висловлювання колишнього Генсека ООН шведа Дага Хаммаршольда: «ООН була створена не для того, щоб привести людство на небеса, але щоб визволити його з пекла». І це вірно щодо й інших організацій.

Як Україна досягає своїх цілей в різних міжнародних організаціях – в інтересах безпеки для всіх? Саме на цьому полі ми вбачаємо простір для активності, впливу та ініціатив задля зміцнення світової та регіональної безпеки в її різних вимірах.

Почну з наших зусиль, спрямованих на **зміцнення довіри між різними гравцями на світовій арені**, а також на **посилення інституціональної спроможності міжнародних організацій у сфері безпеки**, насамперед, ООН та ОБСЄ.

Україна багато років є активною прихильницею зміцнення превентивної дипломатії в міжнародних відносинах за ключової ролі

«ООН була створена не для того, щоб привести людство на небеса, але щоб визволити його з пекла».

Даг Хаммаршольд,
Генеральний секретар ООН 1953-1961 рр.

ООН. Раннє попередження конфліктів було одним з наріжних каменів першого членства України в Раді Безпеки ООН у 2000-2001 роках. У разі **обрання до складу непостійних членів РБ на 2016-2017 роки** превентивна дипломатія та посередництво стануть відправною точкою діяльності України в цьому органі.

Ефективне виконання ООН своїх функцій є неможливим без максимальної адаптації Організації до реалій XXI століття. Ключ до цієї мети – реформування ООН, насамперед її Ради Безпеки.

Позиція України є добре відомою: ми готові до обговорення усіх прогресивних концепцій реформування Ради Безпеки, здатних вивести держави-члени ООН на максимально широку згоду.

Розбудова довіри та посилення інституційної спроможності Організації з безпеки та співробітництва в Європі – пріоритет нашого Головування в ОБСЄ.

Ми реалізуємо його, наприклад, в рамках розпочатого Україною трирічного процесу «Гельсінкі +40». За півроку ми змогли забезпечити посилення уваги держав-учасниць до обговорення найбільш складних питань порядку денного ОБСЄ.

Брак довіри багато років стоїть на заваді вирішенню **заморожених конфліктів** в зоні відповідальності ОБСЄ.

Проте нам вдалося чимало зробити. Україна ціною наполегливих зусиль забезпечила збереження динаміки у переговорному процесі з придністровського врегулювання у форматі «5+2».

Ми досягли прогресу у вирішенні конкретних проблем населення, що проживає в регіонах конфліктів у Грузії. Ми активно сприяли діяльності співголів Мінської групи у пошуках ефективних шляхів врегулювання конфлікту в Нагірному Карабасі.

Ми дивимось уперед, будуючи довіру серед держав-учасниць ОБСЄ. На перший в історії ОБСЄ молодіжно-дитячий саміт, що пройшов за ініціативою України у серпні в «Артек», ми зібрали разом активних молодих людей з різних країн світу, які вже завтра братимуть участь у прийнятті важливих міжнародних рішень.

Наступний пріоритет ОБСЄ – **роззброєння та протидія розповсюдженню зброї масового знищення**. В рамках Головування ми ініціювали діалог з питань відновлення повноцінного функціонування режиму контролю над звичайними озброєннями в Європі.

Є прогрес у просуванні ініціативи України щодо оновлення принципів ОБСЄ, які регулюють нерозповсюдження. Розраховуємо на ухвалення відповідного документа до кінця року.

Традиційний внесок Украї-

ни у зміцнення світової безпеки, який ми маємо намір всіляко розвивати – **участь у миротворчих операціях** під егідою ООН та інших безпечових структур.

У третю декаду миротворчої діяльності під проводом ООН ми увійшли із солідним багажем участі в понад 20 операціях – від Гватемали до Тимор-Леште та Мозамбіку. За цей час почесну миротворчу місію виконали понад 34 тисячі українських військових і поліцейських.

Маємо намір консолидувати та розширити цей внесок.

Масштаб таких транскордонних загроз, як піратство, тероризм, кіберзлочинність, розповсюдження зброї масового знищення, торгівля наркотиками зумовлює необхідність розвитку конструктивного партнерства нашої держави з НАТО.

Вже за кілька днів флагман Військо-Морських Сил України фрегат «Гетьман Сагайдачний» має вийти із Севастополя, щоб приєднатися до операції НАТО «Океанський щит» з боротьби з морським піратством в районі Африканського рогу та Аденської затоки. *[NB: на 19 вересня 2013 р. у Верховній Раді України заплановано розгляд проекту закону про ратифікацію Угоди між Україною та НАТО про участь України в цій операції]*

Наразі ми опрацьовуємо нові пропозиції та ідеї Європейського Союзу щодо залучення України до місій та операцій ЄС. Україна володіє достатнім потенціалом, щоб зробити свій внесок у зміцнення спроможностей ЄС у контексті європейської та глобальної безпеки.

Ми всі розуміємо: міжнародна безпека не обмежується суто військовими вимірами. Безпека неможлива без протидії **викликам економічного та гуманітарного харак-**

теру, таким як енергетична небезпека, забруднення довкілля, торгівля людьми тощо.

Безперечний здобуток Українського головування в ОБСЄ – суттєва інтенсифікація дискусій з **енергетичної безпеки**, а також щодо **довкільного виміру енергетичної діяльності**.

Україна доклала зусиль, щоб вплив енергетики на довкілля став головною темою Економіко-довкільного форуму ОБСЄ в Празі минулого тижня. А питання енергетичної безпеки будуть у жовтні обговорені країнами ОБСЄ в Ашгабаті на конференції високого рівня під егідою Українського головування.

Вперше за багато років Україна підняла на якісно новий рівень обговорення в ОБСЄ питання протидії торгівлі людьми. У червні ми провели в Києві на цю тему конференцію високого рівня.

Поширення та **вдосконалення демократичних норм та стандартів** є також ключовим внеском у безпеку для всіх.

У цьому контексті ряд міжнародних та регіональних організацій виконують важливу роль **зовнішнього стимулу внутрішніх реформ та поширення демократичних стандартів в Україні**. Маю на увазі, передусім, Європейський Союз та Раду Європи.

З підписанням Угоди про асоціацію з ЄС у Вільносі в

листопаді Україна отримає найкращий інструмент підтримки демократичних перетворень у себе вдома.

Відзначу і провідну роль Ради Європи та її інституцій у наданні юридичної та експертної допомоги з реформування українського законодавства на базі європейських норм і стандартів.

Одним із найвагоміших чинників посилення довіри та зміцнення міжнародної безпеки є активне **торговельно-економічне співробітництво, лібералізація торговельних режимів та зближення стандартів у цій сфері**.

Цій меті також слугуватиме підписання Угоди про Асоціацію з ЄС. Але бачимо своїм завданням сприяння лібералізації торгівлі в інших форматах, в рамках різних міжнародних та регіональних організацій.

Усунення торговельних бар'єрів було одним з пріоритетів головування України в **ОЧЕС** в першій половині року, воно є однією з першочергових цілей України в такій організації, як **ГУАМ**.

У взаємодії з регіональними організаціями на Сході – **СНД, ЄврАзЕС, Митним союзом** – ми виходимо з того, що торгівля, інвестиції та виробнича кооперація є ключем до безпеки та добробуту на широкому геополітичному просторі.

Ми продовжуємо рух до поглиблення та вдоскона-

лення зони вільної торгівлі СНД, і це об'єктивно буде одним із пріоритетів **головування України у Співдружності в 2014 році**.

Залишаюсь переконаним, що підписання Україною та ЄС Угоди про асоціацію, всупереч песимістичним прогнозам, стане важливим чинником безпеки у східноєвропейському регіоні, а в майбутньому, безумовно, сприятиме гармонізації відносин у трикутнику ЄС – Україна – Росія.

Виходжу з того, що неодноразово проголошена керівництвом Євросоюзу та Росії мета – створення єдиного економічного та гуманітарного простору «від Атлантики до Тихого океану» – залишається актуальною. А це означає, що зближення України з ЄС на основі Угоди про асоціацію жодною мірою не суперечить цим намірам, а, навпаки, може зіграти роль стимулу для прискорення їх реалізації.

Щиро переконаний, що все більш складні загрози глобальній та регіональній безпеці примушують міжнародних гравців до подолання суперечок, до пошуку діалогу та порозуміння, і найкраще середовище для цього – багатостороннє.

Тому роль ключових міжнародних організацій буде об'єктивно зростати. Нам потрібно не «менше», а «більше» ООН, ОБСЄ, Ради Європи тощо.

А це означає, що миролюбна, спрямована на компроміс і погодження позицій дипломатична лінія України в цих та інших організаціях залишатиметься актуальною і надалі. Ми від неї не відійдемо за жодних обставин.

(фрагмент виступу на Міжнародній конференції «Роль міжнародних організацій у забезпеченні національної безпеки України» 17 вересня 2013 року)

